

Учебна програма по български език за X клас – задължителна подготовка, за обучение на деца на български граждани в чужбина

Приложение № 15

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1: Социокултурни Компетентности	<p>Стандарт 1: Използва уместно Различни езикови регистри, характерни за социокултурните сфери.</p> <p>Разбира ролята на художествената литература за европейската културна идентичност.</p> <p>Познава спецификата на четенето и интерпретирането на художествените творби като комуникативен акт.</p> <p>Служи си с текстове, тематично ориентирани към европейското културно и литературно развитие.</p> <p>Обвързва знанията си за поетиката на различните европейски школи с характерното за тях езиково изграждане на творбите.</p>	<p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>Тема 1: Сфера на научното общуване. Функции на текста в научното общуване.</p> <p>Специфични характеристики на научното общуване.</p> <p>Функции на текста съобразно с целта на общуване – текст с цел информиране и аргументативен текст от типа на статия.</p> <p>Разсъждение, описание и повествование в текст по научен проблем с оглед на спецификата на съответната наука.</p> <p>Тема 2: Общуване в сферата на изкуствата. Творбите на художествената литература.</p> <p>Тема 3: Функция на научния и на художествения текст.</p> <p>Специфика на познанието за света в научния и в художествения текст.</p> <p>Тема 4: Повествованието,</p>	Комуникативен акт	<p>На учениците се дава възможност:</p> <p>Да се запознаят с образци на европейската литературна класика;</p> <p>Да ползват различни източници за европейското културно развитие.</p>	Знанията и уменията, свързани с научния текст, способстват възприемането на урочните текстове по останалите научни дисциплини.

		<p>описанието и разсъждението в научните и в художествените текстове.</p> <p>Повествованието, описанието и разсъждението в научния текст с оглед на спецификата на различните науки.</p> <p>Повествованието, описанието и разсъждението в художествения текст.</p> <p>Тема 5: Литературнокритическият текст – посредник между читател и творба.</p>			
Ядро 2: Езикови компетентности	<p>Стандарт 1: Отчита задължителността и възможностите за избор по отношение на езиковите средства</p> <p>Свързва проблема за задължителността и свободата в употребите на езиковите средства със специфичните функции на научния и художествения текст.</p> <p>Служи си непротиворечиво с езиковедска и литературоведска терминология.</p>	<p>Тема 1: Понятийният апарат в съответната наука като инструментариум в научна статия.</p> <p>Употреба на термините в съответствие с родово-видовите отношения между понятията, които те означават (хипоними и хипероними).</p> <p>Тема 2: Термини за базисни понятия от хуманитарните науки, описващи културното и литературното развитие.</p> <p>Умения за адекватно използване на базисни понятия при характеризирането на различните епохи.</p>	<p>Международна културна лексика</p> <p>Хипоними и хипероним и</p>	<p>Да ползват специализирани тематични речници, свързани с хуманитаристиката.</p>	<p>Знанията и уменията по български език, свързани с термините за базисни понятия от хуманитарните науки, обслужват всички предмети от хуманитарния цикъл.</p>

<p>Ядро 3: Социо-културна и езикова компетентност в устното общуване</p>	<p>Стандарт 1: Изгражда цялостно изказване, като се придържа към темата.</p> <p>Умее за изгради смислово и структурно-композиционно оформено изказване по литературен проблем.</p> <p>Стандарт 2: Участва в дискусия или дебат – самостоятелно или екип, като проявява толерантност към другите участници.</p> <p>Стандарт 5: Спазва нормите на книжовния изговор при свои публични изказвания.</p> <p>Използва интонацията, логическото ударение, паузите, жеста, мимиката и позата с реторична цел.</p>	<p>Тема 1: Публично изказване по литературен проблем.</p> <p>Умение за формулиране на тема;</p> <p>Умение за привличане на илюстративен материал по темата;</p> <p>Умения за композиране на текст с цел информиране.</p> <p>Тема 2: Публично изказване по научен проблем:</p> <p>Умение за поставяне на темата и придържане към темата.</p> <p>Умение за формулиране на становище.</p> <p>Умение за привличане и подреждане на аргументи.</p> <p>Умение за композиране на изказването.</p> <p>Тема 3: Участие в дебати:</p> <p>Умение за придържане към темата;</p> <p>Умение за формулиране на тези и антитези;</p> <p>Умение за подбор на аргументи и контрааргументи;</p> <p>Умение за резюмиране на вече казаното в хода на</p>	<p>Дебати</p> <p>Теза и антитеза</p> <p>Аргумент и контрааргумент</p>	<p>Да участват в организирани от тях публични изяви с цел информиране.</p>	<p>Знанията и уменията по български език подпомагат работата по литература, най-вече при създаване на аргументативни текстове.</p>
--	---	---	---	--	--

		дебатите.			
Ядро 4: Социо- културна и езикова компе- тентност в писме- ното общува- не	<p>Стандарт 1: Използва различни информационни източници.</p> <p>Стандарт 2: Създава собствени текстове.</p> <p>Създава собствен аргументативен текст в жанра на статията и есето.</p> <p>Прилага разсъждението, описанието и повествованието с оглед на комуниативната задача.</p> <p>Спазва правописните и пунктуационните норми; оформя графично текстовете си.</p>	<p>Тема 1: Извличане на съществена информация от текстовете:</p> <p>Умение за тематично смислово разчленяване на текст;</p> <p>Умение да се изработва конспект.</p>		<p>Да се запознаят с образци, представящи особеностите на аргументативния текст в жанра на статията и в жанра на есето.</p>	<p>Уменията за създаване на аргументат ивен текст са в основата на създаване на текстовете, свързани с всички други учебни дисциплин и.</p>

Учебна програма по български език за X клас – задължително избираема подготовка, за обучение на деца на български граждани в чужбина

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1: Социо-културни Компетентности	<p>Стандарт 2: Ориентира се в съдържанието на юридически текстове, справочници, правилници.</p> <p>Може да намира информация, свързана с историята на европейската култура от справочници – енциклопедично и тематично ориентирани.</p>	<p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>Тема 1: Българския език през Възраждането. Връзката език – етнос – нация. Знания за първите научни произведения през Възраждането.</p> <p>Тема 2: Отношение към езика в развитие на европейската култура в различни епохи.</p>		<p>На учениците се дава възможност:</p> <p>Да наблюдават и коментират различия в езиковите употреби в текстове, представителни за съответните епохи в съпоставителен план;</p> <p>Да получат визуална представа за книги, учебници, вестници и описания на Българското възраждане;</p>	Знанията и уменията, придобити в обучението по български език, подпомагат обучението по литература
Ядро 2: Езикови компетентности	<p>Стандарт 4. Има основни знания за мястото на българския език в индоевропейското езиково семейство.</p> <p>Разпознава лексиката с общ произход в езиците от индоевропейското езиково семейство (в български език и в изучаваните чужди езици). Може да открие близост и различие между български език и изучаваните чужди езици.</p> <p>Стандарт 1. Може да направи превод от чужд</p>	<p>Тема 1: Българският език в индоевропейското езиково семейство. Мястото на българския език сред другите славянски езици.</p> <p>Тема 2: Ролята на българския език и на българската книжовност през Средновековието на Балканите и в Източна Европа. Кирило-Методиевото дело и християнството в контекста на културното развитие на Европа.</p> <p>Тема 3: Задължителност и свобода в езиковите</p>	<p>Езиково семейство</p> <p>Индоевропейско езиково семейство</p>	<p>Да използват според потребностите си информационни текстове;</p> <p>Да ползват специализирани двуезични речници;</p> <p>Да коментират различни преводи на една и съща творба от европейската класика;</p>	Знанията и уменията, придобити по време на обучение по български език, се обвързват със знанията по българска история.

	<p>език, като се съобразява със съчетаемостта на думите в двата езика.</p> <p>Прави опити за превод на кратка художествена творба от съвременната литература на изучаван чужд език</p>	<p>употреби при превод.</p> <p>Превод на идиоматични изрази и фразеологични съчетания.</p>			
<p>Ядро 3: Социо-културна и езикова компетентност в устното общуване</p>	<p>Стандарт 1: Избира различн реторични стратегии на общуване с оглед на цели, аудитория и тип комукатевна ситуация.</p> <p>Познава някои реторични похвати за убеждаване с оглед на различни типове ситуации и избира своя стратегия с оглед на конкретна комуникативна ситуация.</p>	<p>Тема 1: Реториката като практика на убеждаването.</p> <p>Знания и умения за прилагане на някои аргументативни техники;</p> <p>Знания и умения, свързани с произнасяне на тържествено слово с оглед на компонентите на интонацията: мелодика, темп, пауза, логическо ударение.</p>	<p>Тържестве но слово</p> <p>Интонация</p>	<p>Да прилагат знанията и уменията си по реторика в свои публични изяви;</p> <p>Да се запознаят с някои класически образци на реторическото майсторство според интересите си;</p>	<p>Знанията и уменията по български език позволяват да се усъвършенстват уменията за публична изява, свързани с учебни дисциплини от хуманитарния цикъл.</p>
<p>Ядро 4: Социо-културна и езикова компетентност в писменото общуване</p>	<p>Стандарт 1: Практически владее литературно-критически те жанрове есе и литературно-интерпретативно съчинение.</p> <p>Събира, анализира и съпоставя литературна информация от различни източници.</p>	<p>Тема 1: Основни източници за информация за литературата и за езика:</p> <p>Сборници, речници, енциклопедии, предговори и бележки към книги, монографии;</p> <p>Умеят да използват информации от електронни средства за информация;</p>	<p>База данни</p>	<p>Да се запознаят с различни видове информационни източници и с принципите на тяхното използване;</p> <p>Да събират информация в съответствие с целите на своята работа;</p> <p>Да водят записки, да изработват конспекти и</p>	<p>Уменията за събиране и систематизиране на информация обслужват работата по всички учебни дисциплини.</p>

		<p>Умеят да откриват информация чрез азбучни и тематични показалци към използваните информационни източници.</p> <p>Тема 2: Принципи за организиране на извлечената от различни източници информация:</p> <p>Умения за подчиняване на информацията на комуникативната задача и темата на текста, в който ще бъде използвана;</p> <p>Умения за водене на записки, конспект, картотека;</p> <p>Умения за организиране на информацията по тематичен принцип и според хода на изложението, в които ще се използва;</p> <p>Умения за нормативно оформяне на бележки към текста, представящи информация за ползвани източници.</p>	<p>Азбучен показалец</p> <p>Тематичен показалец</p> <p>Тематичен принцип</p> <p>Библиографски принцип</p>	<p>картотеки;</p> <p>Да организират събраната информация при писане на собствен текст.</p>	
--	--	--	--	--	--

БРОЙ НА ТЕМИТЕ ЗА НОВИ ЗНАНИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА X КЛАС

Задължителна подготовка

1. Комуникативен акт
2. Международна културна лексика
3. Хипоними и хипероними
4. Дебати
5. Теза и антитеза
6. Аргумент и контрааргумент

Задължително избираема подготовка

1. Сродни езици. Езиково семейство
2. Индоевропейско езиково семейство
3. Тържествено слово
4. Интонация. Компоненти на интонацията
5. Азбучен показалец. Тематичен показалец